

**Міняйлова А. В.**

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сучасних мов,  
Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету  
кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв),  
alevtina.minyajlova@gmail.com

---

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСОРСЬКО-  
ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ  
США**

---

*У статті розглянуто основні засади організації професійної діяльності професорсько-викладацького складу у вищих навчальних закладах США, умови прийняття їх на посаду та подальшої роботи, проведення науково-дослідницької діяльності та отримання грантів як необхідної умови функціонування науково-дослідницької діяльності в межах ВНЗ.*

**Ключові слова:** організації професійної діяльності, професорсько-викладацький склад, університети, США, гранти, науково-дослідницька діяльність.

Вивчення досвіду роботи зарубіжних колег є необхідною складовою професійного та особистісного розвитку фахівця будь-якої галузі. Воно дає можливість знайти нові підходи до виконання своєї справи, які не є традиційними у локальній або вітчизняній системі. Крім того, це допомагає з'ясувати своє місце у професійному середовищі в умовах глобалізації суспільства, яке ми спостерігаємо сьогодні у світі. Особливо важливим, з цієї точки зору, є вивчення професійного досвіду колег з країн, що посідають лідируючі позиції у певній галузі.

Інтерес до викладання у системі вищої освіти США та порівняння його з викладанням у вітчизняній системі покладено в основу нашого дослідження, результати якого представлені у цій статті. Її метою є розкриття особливостей викладання у системі вищої освіти США.

В американських університетах заняття проводять професори, інструктори, помічники викладача і лектори. Вчене звання професора ділиться на три категорії: Full Professor – аналог нашого професора, Associate Professor – аналог доцента, Assistant Professor – аналог старшого викладача.

Зазвичай університети приймають на посаду Assistant Professor на випробувальний термін (2-5 років), після чого дають (або не дають) постійне місце (Tenure Professor).

Робота професора або доцента у США складається з трьох компонентів: викладання, наукова робота та організаційна або громадська робота («service») у співвідношенні 40%–40%–20%. До «сервісу» відноситься робота в різних комітетах, підготовка документів, наприклад для акредитації програми, заходи щодо профорієнтації майбутніх студентів, а також рецензування статей і підготовка наукових конференцій.

Робочий день згідно законодавства США становить 8 годин, що складається у 40-годинний робочий тиждень. Як зазначалося раніше, викладання становить 40% навантаження викладача університету, що дорівнює 16 годинам на тиждень. З них 4-5 годин аудиторних (в Україні це число становить 20 годин), все інше – підготовка до лекцій, перевірка тестів, консультації.

Лектори мають вдвічі більше навчальне навантаження за меншу заробітну плату, але вони не займаються науковою роботою.

Наукові ступені у США: бакалавр (Bachelor Degree) – підготовка займає 4 роки; магістр (Master Degree) – 45-60 кредитів (приблизно 15 кредитів за один семестр), доктор філософії (Ph.D.) – найвищий науковий ступінь, потребує захисту дисертаційного дослідження. Наукового ступеня, відповідного доктору наук в Україні, у США немає.

Особливе місце у діяльності університетів посідають професори. У системі вищої освіти США немає чітко прописаних вимог до кандидатур на посаду професора університету і теоретично навіть наявність наукового ступеня доктора філософії не є обов'язковою. Проте, на практиці вимоги престижних університетів (до речі, майже всі топ-університети США приватні) до

кандидатур на посаду професора дуже високі. Враховується досвід наукової та викладацької діяльності (особливо наукової), досягнення у науці, кількість та якість наукових праць, h-індекс (індекс Гірша), наукові відкриття, патенти, тощо. Конкурс на місце професора зазвичай становить від 500 до 2000 осіб на 1 місце. Конкурс може мати обмеження у часі (наприклад, до початку навчального року) або бути безстроковим і тривати, поки комісія не знайде кандидата, який максимально відповідає вимогам навчального закладу. Процес проходження конкурсу досить тривалий і складається з кількох етапів.

На першому етапі представник відділу кадрів (Human Resources) проводить співбесіду з кандидатом онлайн (через телефон, Skype, Viber та ін.). З'ясовуються деталі відносно досвіду роботи кандидата та умов роботи в університеті, що приймає на посаду. Другим етапом є особистий візит кандидата в університет, який проходить протягом одного робочого дня (витрати на подорож та проживання кандидата бере на себе сторона, що запрошує, навіть, якщо кандидата не буде обрано на посаду). Під час цього візиту кандидат проходить співбесіду з менеджерами, керівниками науково-дослідницької діяльності університету, адміністрацією факультету та зустрічається з потенційними колегами. Часто такі зустрічі носять неформальний характер.

На третьому етапі представник відділу кадрів веде переговори з кандидатом про встановлення заробітної плати. У США немає чітко зазначеного розміру заробітної плати для певної посади. Зазвичай організація пропонує кандидату середньостатистичну заробітну плату для посади, що обговорюється, але під час переговорів кандидат може підвищити її розмір на кілька тисяч доларів США. Середня заробітна плата професора університету становить 90-120 тисяч доларів США на 9 місяців. Відпустка не оплачується з коштів університету. Звичайний приріст зарплати – 1-3% на рік. Крім того, обговорюється розмір «підйомних коштів» – витрати на переїзд нового співробітника (зазвичай 4-8 тисяч доларів). Слід зазначити, що до третього етапу конкурсу доходять лише одиниці кандидатів.

Головне завдання професора – отримувати зовнішні гранти – кошти на проведення наукових досліджень. На них він утримує лабораторію, штат лабораторії, який наймає особисто, платить собі заробітну плату під час відпустки і забезпечує фінансову підтримку університету. Професори мають свободу у проведенні науково-дослідної діяльності, вибору напрямку і теми дослідження, проте адміністрація університету особливу увагу приділяє саме розмірам грантів, що потрапляють на рахунок університету.

Гранти бувають з різних джерел: національні, федеральні, місцеві, внутрішньоуніверситетські, від громадських організацій. Стандартні великі грантодавці – це Національний фонд науки (NSF), відповідні Міністерства, Національний інститут охорони здоров'я (NIH), армія. Вони роблять найбільші замовлення науковим лабораторіям і тим самим спрямовують американську науку у певне русло. Отримати їх гранти складно. Щоб отримати грант, професор має написати пропозицію (proposal), в якій стисло окреслює головні ідеї наукового дослідження. Конкурс на отримання грантів складає 20-50 пропозицій на 1 місце.

Щороку в урочистій обстановці почесними грамотами нагороджують 10 професорів університету, які зробили найбільший внесок у науково-дослідну роботу університету і залучили більше грошей на наукові дослідження (research expenditures).

Студенти шанобливо ставляться до професорів. Стосунки між ними більш дружні, ніж прийнято в українській системі освіти. Наприкінці семестру студенти заповнюють анонімні анкети і ставлять «оцінку» викладачеві, яка залежить від його популярності, від очікуваної студентами оцінки на іспиті, від загального відчуття студентів – чи вивчили вони щось корисне для себе. Адже вони клієнти, вони платять гроші за навчання (вища освіта у США платна), а викладачі отримують заробітну плату. У США чітко розуміють, що університети і викладачі належать до сфери обслуговування.

Раз на п'ять років кожна програма у системі вищої освіти США повинна пройти акредитацію. В країні немає ВАК і акредитація не є державним заходом. Її проводить громадська організація, яка називається АБЕТ. Під час акредитації

від університету вимагається підготувати велику кількість відповідних документів, чим займаються завідувачі кафедрами (як і в Україні).

Пенсійний вік для чоловіків у США становить 67 років, жінок – 65, проте у певних галузях, у тому числі у сфері вищої освіти, є можливість дострокового виходу на пенсію.

Таким чином, ознайомлення з організацією професійної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США та порівняння її з українською дає можливість побачити необхідність потенційних змін, які, ймовірно, сприятимуть підвищенню наукового рівня українських університетів, виходу їх на міжнародну арену у будь-якій галузі.

*Miniaylova A. V., Ph.D. of Pedagogy, Associate Professor, Head of the Department of Modern Languages, Educational and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), alevtina.minyajlova@gmail.com*

### **Organization of professors and teaching staff professional activity in higher educational institutions of the USA**

*The article deals with the main principles of the organization of the professors and teaching staff professional activity in higher educational institutions of the United States, the conditions for their admission to the position and further work, carrying out research activities and obtaining grants as a necessary condition for the functioning of research activities within the HEIs.*

**Keywords:** professional activity organization, faculty, universities, the USA, grants, research activities.

*Миняйлова А. В., кандидат педагогических наук, доцент, заведующая кафедрой современных языков, Учебно-научный гуманитарный институт Национального университета кораблестроения имени адмирала Макарова (Украина, Николаев), alevtina.minyajlova@gmail.com*

### **Организация профессиональной деятельности профессорско-преподавательского состава в высших учебных заведениях США**

*В статье рассмотрены основные принципы организации профессиональной деятельности профессорско-преподавательского состава в высших учебных заведениях США, условия принятия их на должность и дальнейшей работы, проведения научно-исследовательской деятельности и получения грантов как необходимого условия функционирования научно-исследовательской деятельности в рамках вузов.*

**Ключевые слова:** *организации профессиональной деятельности, профессорско-преподавательский состав, университеты, США, гранты, научно-исследовательская деятельность.*